

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

HUBUBAT

●●● SEKTÖR RAPORLARI

İhracat Genel Müdürlüğü
Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı

HUBUBAT

ÜRÜNLERİN TANIMI

Hububat grubu ürünler dünyada stratejik önemi en yüksek olan ürünler olup ilk çağlardan beri insanlar tarafından kültürü yapılarak üretilen besin grubudur. Beslenme açısından en önemli bitkisel ürünler olan hububat kapsamında bu day, mısır, pirinç, arpa, yulaf, çavdar, darılar ve diğer hububatlar yer almaktadır. Uluslararası ticarete armonize sistem sınıflandırmasında 10 ana pozisyonunda SITC sınıflandırmasında da 04 pozisyonunda yer almaktadır.

Ürünler itibarıyla hububatın dış ticaret sınıflandırması şu şekildedir:

Armonize Sisteme göre

1001	Bu day
1002	Çavdar
1003	Arpa
1004	Yulaf
1005	Mısır
1006	Pirinç
1007	Tane darı(Koca darı)
1008	Kara bu day, kum ve cin darı, diğer hububatlar

SITC Sınıflandırmasına göre

041	Bu day
041	Pirinç
042	Arpa
043	Mısır
044	Diğer Hububatlar

TÜRK YE ÜRETİMİ

Ülkemiz hububat üretim potansiyeli yüksek olan ülkeler arasında yer almakta olup, hububat üretimi tarımsal üretimimizde büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde üretilen bitkisel ürünler içerisinde en fazla ekili alanlarına sahip olan ürün grubu hububatlardır. Tarımsal üretime elverişli alanların yarısına yakın kısmında hububat tarımı yapılmaktadır. 2010 yılı itibarıyla ülkemizde hububat üretimine tahsis edilen alanlar 12 milyon hektar civarında olup, hububat ekili alanların % 67'sinde bu day, % 25'inde arpa, % 5'inde de mısır tarımı yapılmaktadır. Diğer hububat ürünlerine tahsis edilen arazi miktarı ise toplamda % 3'dük bir paya sahip bulunmaktadır.

Ülkemiz hububat üretimi 2010 yılında tahminen 32,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim alanlarında 2010 yılında 2009 yılına göre %0,4 oranında artış olmasına karşın olumlu geçen iklim koşulları nedeniyle 2011 yılında hububat üretimi 2010 yılına göre yaklaşık % 8 oranında artarak 35,2 milyon tona yükselmiştir.

Ülkemizde bitkisel ürünler içerisinde en önemli yeri tutan hububat grubu ürünlerin üretiminde en önemli yeri % 62'lik paya sahip olan bu day almakta, bu dayla arpa, mısır ve çeltik takip etmektedir.

Son yıllarda ülkemiz hububat sektöründe en önemli üretim artışları ve pirinç üretiminde gerçekleşmiştir. Üretimi artırıcı tedbirler sayesinde üretimimiz 2011 yılında 4,2 milyon ton ve pirinç üretimimiz ise 900 bin ton ile maksimum düzeylerde gerçekleşmiştir.

Türkiye Hububat Üretimi (1000 Ton)

Yıllar	Toplam	Bu day	Arpa	Çavdar	Yulaf	Mısır	Çeltik	Diğer
1995	28.084	18.000	7.500	240	250	1.900	150	44
1996	29.231	18.500	8.000	245	275	2.000	168	43
1997	29.651	18.650	8.200	235	280	2.080	165	41
1998	33.061	21.000	9.000	232	310	2.300	189	30
1999	28.752	18.000	7.700	233	290	2.297	204	28
2000	32.109	21.000	8.000	260	314	2.300	210	25
2001	29.441	19.000	7.500	220	265	2.200	230	26
2002	31.810	21.000	7.500	235	290	2.500	255	40
2003	30.658	19.000	8.100	240	270	2.800	223	25
2004	34.046	21.000	9.000	270	275	3.000	294	181
2005	36.472	21.500	9.500	270	270	4.200	360	132
2006	34.643	20.010	9.551	271	209	3.811	418	95
2007	29.257	17.234	7.307	241	189	3.535	389	103
2008	29.287	17.782	5.923	247	196	4.274	753	112
2009	33.577	20.600	7.300	343	218	4.250	750	116
2010	32.749	19.660	7.240	366	203	4.310	860	109
2011 (Tahmini)	35.213	21.800	7.600	370	215	4.200	900	118

Kaynak: TÜİK

TÜRK YEĞİNDİ TİCARETİ

Beslenmede tahıl büyük önem nedeniyle dünyanın en stratejik ürün grubunu oluşturan hububatlar, ticaretle ülkemiz için büyük önem taşımaktadır. 1980'li yıllara gelinceye kadar tüm hububat ürünlerinde net ihracatçı olan ülkemiz, daha sonraki yıllarda üretim artışının nüfus ve tüketimde görülen artışa paralel bir seyir izlememesi neticesinde, arpada net ihracatçı pozisyonunu korurken, pirinç ve mısırda önemli bir ithalatçı, bu dayda ise bazı yıllar net ithalatçı, bazı yıllar ise net ihracatçı durumuna girmiştir.

İhracat

Ürünlere Göre Türkiye'nin Hububat İhracatı, (Miktar: Ton, Değer: 1000 ABD \$)

Ürünler	2009		2010		2011	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Pirinç	19.362	20.412	51.571	47.518	91.703	78.332
Mısır	325.434	81.323	10.649	26.006	13.945	27.923
Bu day	301.457	60.692	1.171.002	200.848	5.261	2.588
Arpa	301.316	42.155	500.136	74.816	3.221	1.047
Diğer	50	37	79	58	302	297
Toplam	947.619	204.618	1.733.438	349.247	114.431	110.186

Kaynak: TÜİK

Son yıllarda Dahilde ülkemiz hububat ithalatı önemli ölçüde artmıştır. Ancak ithal edilen hububat ürünlerinin büyük bir kısmı Dahilde İstisna Rejimi (DİR) kapsamında ithal edildikten sonra ihraç edilmektedir. 2011 yılı itibarıyla toplam hububat ihracatımız yaklaşık 110 Milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, ihracatımızda 78 milyon dolarlık

de eriyle piriñ ilk s²ray² almakta, pirinci 28 milyon dolarlık de eriyle m²s²r takip etmektedir.

Ükelere Göre Türkiye'nin Hububat İhracatı, (Miktar:Ton, De er:1000 ABD \$)

Ülke	2009		2010		2011	
	Miktar	De er	Miktar	De er	Miktar	De er
Libya	47.048	7.198	20.525	10.333	31.138	28.807
Suriye	385.143	67.748	328.732	74.940	27.110	27.484
talya	75.544	31.231	190.112	42.973	4.724	12.335
M ² s ² r	61.566	11.651	135.340	22.261	19.162	11.099
Irak	17.198	5.768	5.463	4.431	8.271	4.633
Almanya	1.741	5.296	30.846	9.057	2.468	4.071
Ukrayna	157	551	491	932	3.778	3.938
Lübnan	44.401	8.353	18.909	3.661	1.875	1.946
spanya	1.389	3.211	617	1.520	808	1.861
ran	60	156	332	922	529	1.584
Ürdün	4.711	4.853	4.572	3.669	1.882	1.439
Arnavutluk	160	163	778	921	1.151	1.181
Azerbaycan	269	356	341	391	1.835	1.113
ngiltere	58	109	49	94	2.341	1.036
Pakistan	174	470	1.286	2.140	336	947
K.K.T.C	29.558	4.517	10.787	1.986	1.120	796
srail	13.458	4.434	116.435	18.236	823	655
Fransa	3.726	3.115	674	2.064	158	602
Yunanistan	0	0	29	64	758	510
Fas	27.521	3.807	0	0	176	429
Di erleri	233.737	41.632	867.121	148.652	3.987	3.720
Toplam	947.619	204.618	1.733.438	349.247	114.431	110.186

Kaynak: TÜİK

Hububat ihracatında en büyük ihraç pazarlarımız Ortado u ve Avrupa ülkeleridir.

İthalat

Türkiye'nin Hububat İthalatı, (Miktar:Ton, De er:1000 ABD \$)

Ürünler	2009		2010		2011	
	Miktar	De er	Miktar	De er	Miktar	De er
Bu day	3.392.692	901.858	2.554.189	655.044	4.754.682	1.623.089
Piriñ	226.709	135.271	535.106	264.541	349.566	152.439
M ² s ² r	485.131	135.136	452.362	124.157	381.293	136.119
Arpa	91.649	27.770	57.076	11.933	36.132	13.693
Di er	13.343	2.090	3.992	1.073	19.206	6.408
Toplam	4.209.524	1.202.124	3.602.724	1.056.747	5.540.879	1.931.748

Kaynak: TÜİK

2011 yılında toplam 1,9 milyar dolarlık hububat ithalatının 1,6 milyar dolarlık kısmını bu day ithalatı oluşturmaktadır. Bu day 152 milyon dolar ile piriñ, 136 milyon dolar ile m²s²r ithalatı izlemektedir.

Ülkelere Göre Türkiye'nin Hububat İthalatı, (Miktar: Ton, Değer: 1000 ABD \$)

Ülke	2009		2010		2011	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Rusya Fed.	2.228.292	554.200	1.627.177	387.746	1.907.196	545.863
A.B.D.	85.323	39.691	491.802	195.874	1.080.035	435.957
Ukrayna	418.427	100.032	183.172	46.514	653.088	236.588
Kazakistan	261.028	69.849	438.471	114.989	288.573	110.766
Brezilya	2.146	2.180	305	826	263.129	97.485
Almanya	355.517	101.819	48.613	16.588	224.388	84.609
Arjantin	24.594	17.136	18.323	11.736	182.429	67.753
Romanya	66.964	19.104	96.577	28.721	147.019	46.556
Fransa	84.803	32.640	52.386	14.466	95.898	40.480
Bulgaristan	56.488	19.941	40.601	12.940	119.024	39.869
Litvanya	111.030	27.816	68.150	17.404	101.830	39.096
Paraguay	0	0	0	0	102.525	36.169
Macaristan	114.182	30.457	195.298	57.046	73.515	26.326
Kanada	21.564	10.198	1.349	543	65.364	22.476
Moldovya	76.400	19.659	37.422	10.097	61.152	19.734
Letonya	18.995	6.845	0	0	49.023	18.524
Vietnam Sosyalist	13.815	6.618	3.996	1.972	20.833	12.314
Sırbistan	11.070	4.165	27.070	7.173	26.130	9.447
Talya	16.055	12.178	26.206	24.828	12.201	9.127
Yunanistan	85.064	36.497	35.182	11.472	19.488	8.039
Diğerleri	157.767	91.100	210.625	95.813	48.039	24.569
Toplam	4.209.524	1.202.124	3.602.724	1.056.747	5.540.879	1.931.748

Kaynak: TÜİK

Bu dönemde ithalatımız 29 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olmakla beraber başlıca arz kaynaklarımız Rusya Federasyonu (%31), A.B.D. (% 22), Ukrayna (% 13) Kazakistan (% 7) ve Brezilya (% 6)'dır. Pirinç ithalatımız 22 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olmakla beraber ithalatımızın yaklaşık % 48'i A.B.D. % 25'i Rusya Federasyonu, % 8'i Vietnam, % 4'ü talya ve % 3'ü İspanya'dır. Mısır ithalatımız 23 farklı ülkeden gerçekleştirilmiş olup, ithalatımızın yaklaşık % 30'u Romanya'dan, %18'i Ukrayna'dan %11'i Bulgaristan'dan %7'si de %7'si Moldova ve Macaristan'dan gerçekleştirilmiştir.

SEKTÖRÜN DÜNYADAKİ DURUMU VE DÜNYA TİCARETİ

Dünya Hububat Üretimi

FAO verilerine göre 2010 yılında dünya hububat üretimi 2 milyar 433 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. Dünyada en fazla üretimi yapılan hububat ürünü mısır (844 milyon ton) olup, mısır pirinç (çeltik) (672 milyon ton) ve buğday (651 milyon ton) takip etmektedir.

Ürünlere Göre Dünya Hububat Üretimi (1000 Ton)

Ürünler	2005	2006	2007	2008	2009	2010
M ² s ² r	713.914	706.311	788.112	827.488	819.702	844.358
Pirinç(çeltik)	634.507	641.080	657.414	689.043	684.780	672.021
Bu day	626.876	605.069	611.102	683.212	686.957	651.398
Arpa	138.615	139.454	133.097	154.723	151.824	123.695
Sorgum	59.734	57.187	62.487	66.217	56.210	55.647
Millet	30.943	31.796	33.568	34.951	26.707	29.172
Yulaf	23.694	22.680	24.820	25.861	23.235	19.601
Tritikale	13.258	10.686	11.968	14.197	15.842	13.168
Çavdar	15.154	12.635	14.774	18.082	18.243	12.328
Di erleri	11.908	10.371	11.655	11.350	11.943	11.430
Toplam	2.268.603	2.237.269	2.348.996	2.525.126	2.495.443	2.432.819

Kaynak: FAOSTAT

2010 y² gerçekte en verilere göre Çin, ABD ve Hindistan en önemli hububat üreticisi ülkelerdir.

Ülkelere Göre Dünya Hububat Üretimi (1000 Ton)

Ülkeler	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Çin	429.370	452.785	457.670	479.978	483.268	497.580
A.B.D.	366.544	338.609	415.166	403.541	419.381	401.704
Hindistan	239.998	242.786	260.486	267.566	248.810	234.910
Endonezya	76.564	76.479	80.190	76.575	82.029	84.776
Brezilya	55.669	59.149	69.442	79.752	70.914	75.731
Fransa	66.675	66.064	70.445	70.108	70.034	65.676
Rusya	64.104	61.584	59.330	106.418	95.616	59.624
Banglade	50.962	48.577	48.109	48.947	49.316	51.169
Arjantin	37.258	33.511	28.938	36.760	26.382	46.204
Kanada	45.980	43.475	40.632	56.031	49.410	45.412
Vietnam	41.147	42.048	44.711	43.305	43.324	44.598
Almanya	39.622	39.706	40.248	50.105	49.809	44.413
Ukrayna	38.162	34.204	44.187	52.740	45.406	38.679
Tayland	29.060	32.155	34.311	36.107	36.940	36.259
Meksika	33.508	33.028	35.813	36.107	31.282	34.922
Myanmar	34.508	33.550	35.964	34.134	34.284	34.836
Pakistan	39.840	19.369	21.998	35.528	38.148	34.443
Avustralya	28.978	32.274	32.900	35.211	34.501	33.515
Türkiye	26.031	28.864	27.171	29.280	33.570	32.741
Polonya	36.354	34.637	29.250	27.664	29.826	27.120
Di erleri	488.269	484.415	472.035	519.270	523.195	508.506
Toplam	2.268.603	2.237.269	2.348.996	2.525.126	2.495.443	2.432.819

Kaynak: FAOSTAT

Dünya hracatı

ITC Trademap verilerine 2010 y² dünya hububat ihracat² 83 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya hububat ihracat²nda en önemli ürün buğday olup, bu buğdayın 2010 y² ihracat değeri 33 milyar dolardır. Dünya hububat ihracat²nda buğday² 23 milyar dolarla m²s²r, 19 milyar dolarla da pirinç takip etmektedir.

Ürünlere Göre Dünya Hububat ihracatı, (Milyon ABD \$)

	2008	2009	2010
Buğday	44.902	31.896	32.838
M ² s ² r	27.171	19.832	23.310
Pirinç	21.158	18.594	19.086
Arpa	7.741	4.543	4.925
Sorgum	1.712	903	1.121
Yulaf	900	556	582
Çavdar	280	305	251
Diğerleri	777	851	937
Toplam	104.641	77.480	83.051

Kaynak: TRADEMAP

2010 y²nda dünya hububat ihracat²nda en önemli ülkeler arasında 20 milyar dolar ile buğday ABD olmak üzere onu, 8 milyar dolar ile Fransa ve 6 milyar dolar ile Kanada izlemektedir.

Ülkelere göre Dünya ihracatı, (Milyon ABD \$)

Ülkeler	2008	2009	2010
A.B.D.	28.949	17.419	20.084
Fransa	9.639	6.798	7.678
Kanada	8.278	6.224	5.577
Tayland	6.341	5.302	5.497
Arjantin	6.773	3.215	4.621
Avustralya	4.384	4.422	4.600
Hindistan	3.912	2.987	2.924
Almanya	3.514	2.990	2.829
Brezilya	1.931	1.635	2.601
Ukrayna	3.704	3.556	2.467
Rusya Federasyonu	3.255	3.444	2.404
Pakistan	2.508	1.823	2.280
Vietnam	2.905	2.668	2.279
Macaristan	1.872	1.277	1.451
Romanya	909	860	1.172
BAE	555	74	1.006
Kazakistan	1.634	676	988
İngiltere	997	717	976
İtalya	1.195	890	862
Uruguay	584	726	813
Bulgaristan	669	491	727
Dünya Toplamı	104.641	77.480	83.051

Kaynak: TRADEMAP

Dünya thalatı

Dünya toplam hububat ithalatı 2010 yılında 88 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya hububat ithalatında en önemli yeri tutan bu yılın ithalat tutarı 35 milyar dolar olup, bu yılın, pirinç ve arpa takip etmektedir.

Ürünlere Göre Dünya Hububat thalatı, (Milyon ABD \$)

Ürünler	2008	2009	2010
Buğday	50.227	34.884	34.830
Mısır	31.787	22.309	25.511
Pirinç	22.967	19.153	19.278
Arpa	9.077	4.979	5.512
Sorgum	2.440	1.170	1.417
Yulaf	917	571	586
Çavdar	323	319	257
Diğerleri	864	931	866
Toplam	118.601	84.316	88.258

Kaynak: TRADEMAP

Dünyanın en önemli hububat ithalatçısı Japonya olup bu ülkeyi Suudi Arabistan, Mısır ve Güney Kore takip etmektedir.

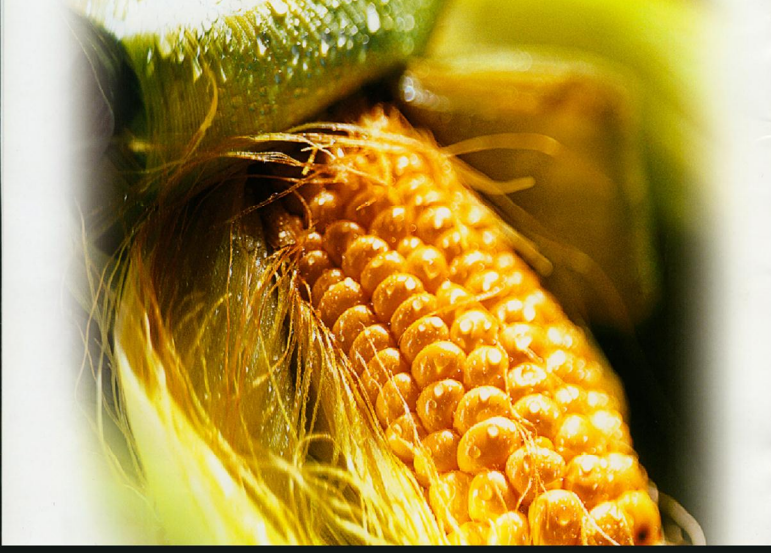
Ülkelere Göre Dünya Hububat thalatı, (Milyon ABD \$)

Ülkeler	2008	2009	2010
Japonya	10.319	6.582	6.958
Suudi Arabistan	5.043	3.383	4.105
Mısır	3.104	2.434	3.484
Güney Kore	4.330	2.871	3.338
Meksika	4.528	3.029	3.235
İtalya	3.684	2.623	2.709
İspanya	3.793	2.835	2.398
Almanya	2.671	2.497	2.365
Hollanda	3.597	2.282	2.359
Filipinler	2.719	1.986	2.298
Fransa	0	0	2.285
Endonezya	2.200	1.506	2.159
Brezilya	2.368	1.768	2.062
A.B.D.	2.957	2.187	1.989
Cezayir	4.016	2.314	1.951
Tayvan	1.904	1.415	1.717
Belçika	2.575	1.767	1.701
Malezya	1.954	1.465	1.604
Çin	699	876	1.501
BAE	1.967	1.378	1.428
Dünya Toplamı	118.601	84.316	88.258

Kaynak: TRADEMAP

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
EKONOMİ BAKANLIĞI

Adres: T.C. Ekonomi Bakanlığı
İnönü Bulvarı No:36 06510 Emek / ANKARA
Telefon: +90 312 204 75 00
www.ekonomi.gov.tr